A bírálóbizottság értékelése

Lévai Csaba *James Madison és a rabszolgaság kérdése* c. akadémiai értekezése az első magyar nyelvű monografikus kísérlet az Egyesült Államok negyedik elnökének amerikai rabszolgasághoz fűződő viszonyának feldolgozására, és így a maga nemében hiánypótló munkának számít. A munka gazdaság- és társadalomtörténet, valamint az eszme- politika-, életmód- és alkotmánytörténet perspektíváiból vizsgálva, komplex módon közelíti meg az értekezés tárgyát. A szerző által elért tudományos eredmények közül kiemelendő Madison rabszolgasághoz való viszonyulásának és annak változásának elméleti és gyakorlati szempontú vizsgálata. Ezen belül pedig egyrészt a Virginia gyarmat majd állam földbirtokos középosztályának gazdasági-társadalmi viszonyainak bemutatása mint a téma feldolgozásában jelentős szerepet játszó kontextus egyik fontos összetevője. Egy másik értékelhető eredménye a disszertációnak annak igazolása, hogy a Virginia államot jellemző, a 18. század végén, 19. század elején jelentkező gazdasági és társadalmi válság alapvetően érintette Madison rabszolgasághoz, illetve gazdasági vállalkozásaihoz való viszonyát teljes életpályája tekintetében, ami nem vonatkozhatott az általa vizsgált másik két amerikai elnökre. Arra a kérdésre is megfelelő választ ad Lévai értekezése, hogy „mit jelentett a korszakban rabszolgatartónak lenni" a „virginiai dzsentri" és kiváltképp Madison szemszögéből vizsgálva. A terjedelmes akadémiai értekezés egy eleddig meglehetősen elhanyagolt kérdéskörnek a teljesség igényére törekvő feldolgozását valósítja meg, és a gyakori makro- és mikrotörténeti léptékváltások az értekezés egyik erősségét jelentik. A bizottság javaslata, hogy a disszertációt rövidített változatban angol nyelven, lehetőleg angol nyelvterületen publikálja a szerző.

A fenti eredmények a bizottság számára is meggyőzőnek tűnnek; ugyanakkor a szerző számára megfontolásul ajánlja az opponensek által megnevezett eszmetörténeti lehetőségek alaposabb kiaknázását.